

NNRs rekommendationer för en förbättrad beslutsprocess kring delegerade akter och annan följdlagstiftning

Inledning

För att skapa ett konkurrenskraftigt och hållbart Europa krävs att regler endast används när det är nödvändigt och att de regler som beslutas gemensamt av EUs medlemsstater är ändamålsenliga, effektiva och konkurrenskraftiga. Det är vidare av vikt att genomförande av EU-direktiv sker på ett likartat sätt i de olika EU-medlemsstaterna och att tillämpningen av EU-lagstiftningen är enhetlig. Ett mer långtgående genomförande eller en mer restriktiv svensk tolkning kan snedvrída konkurrensen genom att svenska företag påförs hårdare regelkrav och kostnader vilket försämrar svenska företags konkurrenskraft.

I tidigare arbete med regelförbättring har konstaterats att mer än hälften av regelbördan för svenska företag är en följd av EU-rätten. Den våg av nya EU-regler som på senare tid har införts eller kommer att införas inom en snar framtid för att möta utmaningarna när det gäller bl a klimat, energi och säkerhet innebär att företagen behöver uppfylla en stor mängd nya regelkrav vilket föranleder ytterligare regelbördan och kostnader. Detta i en situation där också andra kostnader kraftigt ökat till följd av Rysslands krig mot Ukraina, pandemin m m. Vi ser också tendenser på ökade krav och styrning som kompenseras med stöd vilket får effekter på den marknadens ekonomi- och funktionssätt.

Såväl NNR som andra aktörer har återkommande uppmärksammat brister i den svenska processen för arbete med EU-lagstiftning och lyft fram att det finns ett stort behov av förbättringar.¹ Områden som särskilt uppmärksammas är bl a avsaknad av process och rutiner som ger möjlighet till insyn och delaktighet genom bl a tidiga och återkommande samråd med näringslivet under hela arbetet med EU-lagstiftning och att nationella konsekvensanalyser inte görs. Vidare att det svenska påverkansarbetet kommer in för sent.

NNRs erfarenheter är också att brister finns på EU-nivå när det gäller konsekvensbedömningar av EU-förslag och möjligheten till insyn och delaktighet för näringslivet i EUs beslutsprocess.

¹ <https://nnr.se/wp-content/uploads/Starkt-konkurrenskraft-genom-ett-effektivare-genomforande-och-tillampning-av-EU-lagstiftning.pdf>

Problematik kring delegerade akter

En fråga som uppmärksammats som särskilt problematisk av NNRs medlemmar är den ökade användningen av delegation från rådet och parlamentet till kommissionen att ta fram tekniska detaljer i form av delegerade akter som kompletterar eller ändrar ramlagstiftningen. Den kraftigt ökade användningen av delegerade akter bekräftas också i en ny akademisk studie.²

Många representanter för näringslivet upplever att de inte ges tillräcklig möjlighet till insyn och deltagande i framtagandet av delegerade akter och annan följdlagstiftning. Även denna erfarenhet styrks av resultatet av ovan nämnda studie.

NNRs erfarenheter är också att de delegerade akterna i större utsträckning tenderar att få ”politiskt” innehåll snarare än att utgöras av ”icke-nödvändiga tekniska detaljer”, vilket är syftet med och kravet på akterna. En konsekvens av detta är också att akterna oftare medför betydande konsekvenser för näringslivet. Med den bristande möjligheten till insyn och delaktighet för näringslivet finns det en stor risk att de regler som tas fram inte leder till att syftet uppnås eller att syftet inte uppnås på effektivaste sätt. Vidare att reglerna leder till oproportionerliga kostnader och överlappningar med andra regelverk samt inte går att tillämpa för företagen.

Den ökade s k ”politiseringsen” av de delegerade akterna och därmed den ökade användningen av dessa finner NNR är både ett resultat av att medlemsstaterna p g a svårigheter att komma överens skjuter över detaljerna till kommissionen. Det är också ett uttryck av att kommissionen har egna höga ambitioner och gärna kommer med egna omfattande förslag och vill driva på processen (t ex när det gäller klimat och miljö). I bägge fallen kan det också handla om att man vill skynda på processen.

En ytterligare utmaning som identifierats av det europeiska näringslivet är också kommissionens användning av den delegation som de getts av rådet och parlamentet.³

² <https://www.cfe.lu.se/verksamhet/publikationer/viewpoint-europe/intressenters-deltagande-i-eu-kommissionens-foljdlagstiftning>

³ https://www.buinessurope.eu/sites/buseur/files/media/position_papers/internal_market/2022-10-06_pp_delegated_acts.pdf

NNRs rekommendationer

NNR presenterar här sina rekommendationer för en förbättrad beslutsprocess kring delegerade akter och annan följdlagstiftning, särskilt vad gäller möjligheter till insyn och inflytande för näringslivet samt vad gäller konsekvensanalyser. Rekommendationerna riktar sig till såväl rådet och parlamentet, vilka ger kommissionen befogenhet att ta fram och anta delegerade akter, som till kommissionen. Rekommendationer på förbättringar av det svenska arbetet lämnas också till den svenska regeringen.

Rekommendationerna kompletterar de behov och förslag till förbättringar som NNR uttryckt i tidigare dokument och skrivelser avseende såväl den svenska processen och arbetet med EU-lagstiftning som det europeiska.

EU

Rådet och parlamentet

- » Undvik delegation av frågor av politisk karaktär.
- » Genomför en noggrann analys innan bemyndigande ges till kommissionen att ta fram och anta delegerade akter för att undvika att frågor som är av politisk karaktär och som kan få betydande effekter för näringslivet delegeras.
- » Gör en bättre avgränsning i de grundläggande rättsakterna av omfattningen av och villkoren för delegation till kommissionen att ta fram delegerade akter och annan följdlagstiftning. Kommissionen kan ges bemyndigande att föreslå preciseringar av de grundläggande rättsakterna men inte att lämna förslag och anta sådant som frångår eller innebär utökningar i förhållande till de grundläggande rättsakterna.
- » Se till att implementeringstiderna blir realistiska när delegerade akter (och annan följdlagstiftning) ska tas fram efter antagandet av en grundläggande rättsakt.
- » Rådet bör också kontrollera att det förslag på delegerad eller genomförandeakt som antas av kommissionen är i enlighet med kommissionens befogenheter.

Kommissionen

- » Öka intressenters insyn i och möjligheter att delta och ge synpunkter på tidiga texter/utkast till delegerade akter eller europeiska myndigheters tekniska standarder (eller rekommendationer), till exempel genom att lätta på sekretesskraven för diskussionsmaterial i referensgrupper till europeiska myndigheter och med medlemsländers företrädare och rådgivande grupper till kommissionen i arbetet med delegerade akter.
- » Förläng samrådsperioden på fyra veckor när det gäller förslag till delegerade akter för att ge intressenter, inklusive företagsorganisationer och företag, tillräckligt med tid för att samråda med olika delar av organisationen, utföra analyser och beräkningar och formulera ett svar på de föreslagna delegerade akterna.

- » Skapa enhetliga ramar och kriterier för hur expertgrupperna ska fungera i syfte att öka transparensen kring dessa och förbättra möjligheterna för representanter för berört näringsliv att delta i kommissionens expertgrupper och riktade samråd vad gäller delegerade akter och annan följdlagstiftning. Kommissionen måste tillse en god balans och representativitet av olika intressen i sina samråd och expertgrupper.
- » Gör konsekvensbedömningar av all följdlagstiftning som kan få betydande effekter, vilket inte är fallet idag. Konsekvensbedömning ska alltid göras av kommissionen med mindre än att kommissionen kan visa att det inte får betydande effekter.
- » En konsekvensbedömning av den grundläggande rättsakten bör också innehålla en analys av valet av följdlagstiftning, med en avvägning mellan olika regleringsalternativ.
- » För att komma till rätta med problemet med korta genomförandeperioder på grund av sena beslut av kommissionen och/eller europeiska myndigheter om delegerade akter eller om tekniska standarder (eller rekommendationer som är starkt relaterade till en rättsakt) föreslår vi att: Kommissionen överväger möjligheten för europeiska (och medlemsländer) tillsyns-myndigheter att ha en mekanism som de så kallade No-Action letters (eller Grace period) som används av vissa icke-EU finansiella myndigheter, till exempel amerikanska myndigheter.

SVERIGE

Regeringskansliet

- » Sverige bör som medlemsstat i EU själv uppmärksamma och analysera ev. förslag på delegation till kommissionen att ta fram delegerade akter. Sverige bör också driva på för att de rekommendationer som lämnas ovan till rådet och kommissionen tas omhand.
- » Se till att svenska experter finns med i expertgrupper och kommittéer av stor betydelse för det svenska näringslivet. Ställ också krav på svenska experter från departement och myndigheter att inhämta synpunkter från berört svenskt näringsliv kring tidiga utkast på förslag till direktiv och förordningar och följdlagstiftning. Sekretess kring dokument får inte hindra dialog.
- » En expert sitter i en expertgrupp på uppdrag av regeringen. Regeringskansliet måste därför se till att förse experten med en beredd position och instruktion som Regeringskansliet ansvarar för. Fokus för de svenska experterna bör vara ett konkurrenskraftigt Sverige.
- » Skapa transparens kring vilka svenska experter från departement och myndigheter som sitter med i vilka kommittéer och expertgrupper.

Näringslivets Regelnämnd

Näringslivets Regelnämnd är det samlade näringslivets företrädare i regelförbättringsfrågor. Vår uppgift är att förespråka och verka för effektivare och mindre kostsamma regelverk, sänkta regelkostnader samt relevant uppgiftslämnande och en minskad uppgiftslämnarbyrå för företag. NNR samordnar och koordinerar näringslivets regelförbättringsarbete på nationell, europeisk och internationell nivå. NNR tar initiativ till dialoger med riksdag, regering, myndigheter och kommunföreträdare liksom med företrädare på EU-nivå och bedriver utvecklingsprojekt för effektivare regler och en effektiv regeltillämpning. Detta fokuserade verksamhetsområde gör att NNR är unik bland näringslivsorganisationer i Europa. Näringslivets Regelnämnd bildades år 1982 och är en oberoende, politiskt obunden ideell förening helt finansierad av sina medlemmar. Bland medlemmarna finns 26 svenska näringslivsorganisationer och branschförbund som tillsammans representerar ca 300 000 företag. Mer information om NNR finns på www.nnr.se.

Näringslivets Regelnämnds medlemmar

Almega
Byggföretagen
Drivkraft Sverige
Fastighetsägarna Sverige
Finansbolagens Förening
Fondbolagens Förening
Företagarna
IKEM, Innovations- och kemiindustrierna i Sverige
Kontakta
KTF – Kemisk Tekniska Företagen
Lantbrukarnas Riksförbund
Livsmedelsföretagen
SBMI – Sveriges bergmaterialindustri
Småföretagarnas Riksförbund
Stockholms Handelskammare
SVCA
Svensk Dagligvaruhandel
Svensk Handel
Svensk Industriförening
Svensk Värdepappersmarknad
Svenska Bankföreningen
Svenskt Näringsliv
Teknikföretagen
TMF – Trä- och Möbelföretagen
Transportföretagen
Visita